

ACINOHUR ÖN ÇÖKƏKLIYINİDƏ QRAVİMETRİK MƏLUMATLARIN TƏHLİLİ VƏ GƏLƏCƏK AXTARIŞ-KƏŞFİYYAT İŞLƏRİNİN İSTİQAMƏTLƏNDİRİLMƏSİ

Ə.S.Həsənov, M.A.Bəkirov, A.F.Şəkərəliyev.

Azərbaycan, SOCAR “Neftqazəlmətdəqiqatlayihə” İnstitutu

Acınohur ön çökəkliyi qalın çökmə qatı və karbohidrogenlərin generasiyası üçün əlverişli geotermik şərait ilə xarakterizə olunur. Lakin bu rayonların Mezokaynozoy kompleksinin zəif öyrənilməsi ərazinin neft-qazlılıq perspektivliyinin tam qiymətləndirilməsinə imkan verməmişdir.

Çökəkliyinin qərb və cənub hissələrini eləcə də şimal yamacını əhatə etmiş qravimetrik məlumatların nəticələri təhlil edilmiş və bir çox təklifər irəli sürülmüşdür.

Acınohur ön çökəkliyinin qərb–cənub–qərb və cənub sahələri üzrə Buge anomaliyası sahəsində lokal anomaliyaları müəyyənləşdirmək məqsədi ilə tərtib edilmiş xəritələr üzərindən paralel və onları kəsən sintetik profillər keçirilmişdir. Ağırlıq qüvvəsinin Buge anomaliyası qrafiklərinə istinad edərək lokal anomaliyaların hesablama radiusları $R=2,5$ km və $R=5,0$ km seçilmişdir. Bütün profillər üzrə lokal anomaliyalar hesablandıqdan sonra xəritələr qurulmuş, geoloji və geofiziki üsullarla müəyyənləşdirilmiş lokal strukturlarla birgə təhlili verilmişdir.

Acınohur ön çökəkliyinin qərb–cənub–qərb və cənub sahələrində Qocaşən-Göyçay antiklinal zonasında yerləşən Nalbətdağ, Pirseyiddağ, Qoşaqaovaq, Yuxarı Ağcayazı lokal maksimumlarının Böyük Qafqaz istiqamətində ensiz zolaqlar daxilində böyük məsafədə ($\approx 15-17$ km) uzanması və uzunluğu 4-5 km, eni 3-3,5 km olan bir neçə intensiv lokal qravitasiya maksimum zonasının əmələ gəlməsi müşahidə edilir.

Müəyyənləşdirilmiş qravitasiya maksimumların geoloji təbiəti Mezokaynozoy çöküntü komplekslərinin qalxması, izafi sıxlıqlı komplekslərin böyük qalınlığa malik olması ilə izah edilmişdir.

Acınohur ön çökəkliyinin qərb–cənub-qərb və cənub sahələri üzrə analitik üsul tətbiq etməklə $R=2,5$ km və $R=5,0$ km radiuslarda lokal anomaliya xəritələri və eyni radiuslarda lokal anomaliyaların üçölçülü modelləri qurulmuşdur. Tərtib edilmiş modeldə bəzi sahələrdə (məsələn, Qoşaqovaq lokal strukturu) transformasiya dərinliyi artdıqca, lokal qravitasiya maksimumun intensivliklərinin və ölçülərinin artdığı müəyyən olunmuşdur.

Tərtib edilmiş Buge anomaliya əyrilərindən regional fon keçirilmiş və biribiri ilə korrelyasiya olunan lokal qravitasiya maksimumları ayrılmışdır. Müəyyənləşdirilmiş bəzi lokal qravitasiya maksimumları fonunda xarakterik qravitasiya minimumları (yüksək məsaməli sahələr) ayrılmışdır ki, gələcəkdə belə sahələrdə kompleks geofiziki kəşfiyyat işləri aparmaqla neftli-qazlı sahələri proqnozlaşdırmaq olar.

Acınohur ön çökəkliyinin istər şimal-qərb sahələrində, istərsə də cənub hissəsində aparılmış geofiziki məlumatların müqayisəsi təhlili bu sahələrdə geofiziki kəşfiyyat işlərinin regional yox, detal sahələrdə aparılmasının zəruriliyini söyləməyə əsas vermiş, gələcəkdə neft-qazlılığının öyrənilməsində aparılacaq geofiziki kəşfiyyat işlərini müəyyənləşdirilmiş xarakterik qravitasiya minimumları (yüksək məsaməli sahələr) üzərində aparılması təklif edilmişdir.